

Eesti kõrghariduse roll uue majanduskasvu saavutamiseks

*Karin Kuum
Tartu Ülikool*

Bioloog teab, et elu koosneb rakkudest ja veel väiksematest osakestest, kunstnik näeb, et maailm koosneb kujunditest ja vormidest, semiootik mõistab, et kultuur koosneb märkidest ja sümbolitest. Mulle aga tundub, et õppimine loob uut maailma. Õppimine on teadmiste ja oskuste omandamine, mille käigus tekivad avastused ja ideed. Teadmine on arengut tõukav jõud. Seega areng tekib läbi õppimise, avastamise ning nende avastuste rakendamise.

Luues uut maailma hariduse kaudu, on esimeseks küsimuseks: millist maailma me tahame? Millise maailma ma lootsin, kui oleksin maailmalooja? Neid küsimusi võib endalt küsida igaüks. Maailma loomisel tuleb arvestada ressursside olemuse ja kvantiteediga. Võimalik on vaid nende ümberjaotamine ja taasloomine olemasoleva kaudu.

Nüüd siis kirjutan, millist maailma ma soovin ning mida selleks saab ette võtta Eesti kõrghariduses. Oleks rumal arvata, et majanduskasvu saavutamiseks on vaja ainult rohkem toota. Vaja on toota väiksema kuluga. Seega on tulevane maailm leidlik kokkuhoidmisel. Esiteks hakkab minu loodavas maailmas ükskõik milline tootmine toimuma kokkuhoiu põhimõttel: luua võimalikult palju hüve võimalikult vähe kulutades. Selle saavutamiseks on vaja lahendada tehnoloogilisi küsimusi, ning selleks tuleb investeerida reaalaralade õpetamisse ning tehnikaharidusse. Siis on maailmas kompetentseid spetsialiste, kes genereerivad nutikaid tehnoloogilisi lahendusi.

Uues maailmas tuleb ümber teha veel paljusid asju. Näiteks Eesti riiklik asjaajamine läheb paberimajanduselt üle e-dokumendihaldusele, kulutab vähem aega ning paberit vajalike otsuste tegemiseks ning on eeskujuks ülejäänud maailmale. Kõrghariduses on e-õppe võlusid juba aastaid tundma õpitud ning tänu nende kasutamisele on saavutatud ressursside kokkuhoid. Osaliselt tänu tehnoloogia arenemisele on kõrghariduse omandamine võimalik ka rohkematele inimestele.

Et Eesti saaks hästi funktsioneerida globaliseerivas võistluslikkus maailmas, peaks riigi üliõpilaste arv olema vastavas vanusegrupis 40–50 protsenti. Käesoleval õppeaastal omandab Eesti 20-aastastest noortest kõrgharidust 39% (Statistikaamet). Seega on kõrghariduse kättesaadavuse ja taskukohasuse edendamine hädavajalik.

See on vaid minu maailmanägemus – kvaliteetne, kättesaadav ja säästvale arengule orienteeritud kõrgharidus. Kõrgharidust tuleb väärtustada, see on alus ühiskonna kultuurilisele, sotsiaalsele, majanduslikule ja poliitilisele arengule ning haritus aitab kaasa inimõigustele, säästvale arengule, demokraatialle, rahule ja õiglusele. See on vaid minu maailmapilt. Olen kindel, et kui ühendada mitmed maailmapildid heade ideedega tuleb vastuseks majanduskasv.